

Грудневі святки

Володимир Нагорняк

(уривок зі сценізованого народознавства "УКРАЇНСЬКИЙ РІК")

ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР

Василько, Дідусь та Бабуся.

ВАСИЛЬКО А Калита, бабусю-..

БАБУСЯ Це свято відзначається у день осені на зиму. Осінь і Зима зустрічаються. В ніч з 13-го на 14-е грудня.

ДІДУСЬ Початок зими. Ну, звісно, за старим стилем.

ЛЯЛЬКОВИЙ ТЕАТР

українська селянська хата. Олена, Ліда, Микола, Андрій, Господар та Господиня.

ОЛЕНА Хлопці, ми з тістом, уже зійшло, а вам піч розпалювати.

МИКОЛА (біля печі) Андрію, ще сухих дров подай! (Андрій подає, а Микола кладе дрова в піч) Сірники! (Микола розпалює піч) Горить-

АНДРІЙ Горить!

ГОСПОДИНЯ Гори, вогню, ясно, спечи нам калиту красну!

ГОСПОДАР Щоб її кусали і горя не знали!

Ліда окроплює водою з миски дорогу для калити, Олена несе калиту.

ГОСПОДИНЯ Водице-студенице, окропи калиті дорогу від порогу, а від печі до стелі, щоб ми були гарні та веселі!

Олена садить калиту в піч. Ліда ставить миску з водою на стілець. Дівчата миють руки, витирають їх одним рушником.

ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР

Василько, Дідусь та Бабуся

БАБУСЯ Витирають руки одним рушником. Ознака того, що спільно, разом, що при-
четні до однієї справи.

ДІДУСЬ Цією ж водою Господиня вмиває кожну з дівчат.

ЛЯЛЬКОВИЙ ТЕАТР

Олена, Ліда та Господиня;

спостерігають за дійством Господар, Микола та Андрій.

ГОСПОДИНЯ (вмиваючи Олену) Аби ти була красна-прекрасна, як наша калита. Щоб вона так славно спеклася, як ти потрудилася.

ОЛЕНА Спасибі! Дай, боже, вам здоров'я!

Олена відходить. Підходить Ліда.

ГОСПОДИНЯ (вмиваючи Ліду) Аби ти була красна-прекрасна, як наша калита.

Щоб вона так гарно спеклася, як ти потрудилася.

ЛІДА Спасибі! Дай , боже, вам здоров'я!

ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР

Бабуся та Дідусь коментують дії, що відбуваються у ляльковому театрі.

БАБУСЯ Поки калита печеться, дівчата йдуть на подвір'я сіяти конопляне сім'я.

ДІДУСЬ Це, по-вашому, символ. Означало торувати шлях до створення сім'ї.

ЛЯЛЬКОВИЙ ТЕАТР

дівчата, Олена та Ліда сіють конопляне сім'я.

ОЛЕНА та ЛІДА (разом) Сонце до заходу, а коноплі до сходу! (співають)

Калитою радію,

Конопельки я сію,

Підтичкою волочу,

Бо заміж хочу.

Дай, доле, знати

З ким життя мати.

До лялькового театру підходить дід Тарас

ДІДУСЬ (до себе) На пісню попав... **(до дівчат)** Дівчата, позичте борони!

ОЛЕНА та ЛІДА (разом) Борона у вівсі!

ДІДУСЬ Повиходьте заміж усі!

ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР

Василько та Бабуся, повертається Дідусь.

Коментують дії, котрі відбуваються в ляльковому театрі.

БАБУСЯ Калита спеклася. Заходять у хату ще хлопці та дівчата, готуються до кусання калити.

ВАСИЛЬКО Хлопці розводять сажу, роблять квача.

ДІДУСЬ Дівчата несуть калиту. Назустріч їм Господиня з горнятком каші.

ЛЯЛЬКОВИЙ ТЕАТР

Зустріч калити.

ГОСПОДИНЯ

— Калита наша,

оце тобі каша,

а нам дай краси і сили,

щоб ми в світі славно жили!

ДІВЧАТА СПІВАЮТЬ

— Ой, калита-калита,

*Із чого ти вилита-
— Ой, я з життя сповита,
Ой, я сонцем налита
Для красного цвіту
По білому світу.*

ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР

Василько, Дідусь та бабуса. Біля Василька — на столі — його шапка.

ДІДУСЬ Ой, чую я, чую, що у вас і заночую! Ще оден празник розповімо тобі, Васильку, і майну я додому, а то баба Мотря мене на порозі розверне.

БАБУСЯ Яке ж свято йому повідати-

ВАСИЛЬКО (також задумавшись) А-а-а... О! День Святого Миколая...

БАБУСЯ (співає)

Ой, хто-хто Миколая любить,

Ой, хто-хто Миколаю служить...

ДІДУСЬ (підхоплює)

Тому святий Миколай

На всякий час помагай.

БАБУСЯ та ДІДУСЬ (разом)

Миколай!..

*Василько нарешті бачить свою шапку на столі,
підіймає; з-під шапки випадає подаруночок.*

ВАСИЛЬКО (здивовано) Не зрозумів... А це що-! Що це-

ДІДУСЬ А-а-а... День Святого Миколая.

БАБУСЯ (співає)

Ой, хто-хто Миколая любить,

Ой, хто-хто Миколаю служить,

ДІДУСЬ (підхоплює)

Тому святий Миколай

На всякий час помагай.

ВСІ ТРОЄ (разом)

Миколай!..

ЛЯЛЬКОВИЙ ТЕАТР

українська сільська хата.

Олена та Ліда ставлять у пляшки з водою гілочки вишні.

ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР

українська сільська хата. Василько, Дідусь Тарас та Бабуся Орися сидять за столом, дивлячись через вікно на сцену лялькового театру.

ВАСИЛЬКО А навіщо вони ставлять у пляшки з водою гілочки вишні-

ДІДУСЬ Уважний. Молодець. Від Катерини до Маланки ці гілочки повинні будуть розцвісти.

БАБУСЯ Розцвітуть, — добрий знак, — доля дівоча розцвіте, буде весілля.

ВАСИЛЬКО А не розцвітуть-

БАБУСЯ Засохне гілка без цвіту — доведеться восени Покрову благати...

ЛЯЛЬКОВИЙ ТЕАТР

Олена стоїть перед образом.

ОЛЕНА Свята мати Покрівонько,
покрій мою голівоньку!

Раз, свята мати Покрівонько,
покрій мою голівоньку!

Два. Свята мати Покрівонько,
покрій мою голівоньку!

Три...

ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР

Василько, дідусь та бабуся.

ВАСИЛЬКО А я і не знав про такий обряд...

ДІДУСЬ Хіба лише про такий-!

ЛЯЛЬКОВИЙ ТЕАТР

Гасне світло на сцені лялькового театру.

Олена та Ліда з горщиками каші ідуть до воріт.

ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР

Ті ж — Василько, Дідусь та Бабуся.

БАБУСЯ Опівніч. Долю будуть викликати.

ВАСИЛЬКО А як-

ДІДУСЬ Ти дивися, дивися!

ЛЯЛЬКОВИЙ ТЕАТР

Олена з горщиком каші підіймається на ворота. Ліда стоїть біля воріт.

ОЛЕНА Доле, доле, йди до мене вечеряти! Раз.

Доле, доле, йди до мене вечеряти! Два.

Доле, доле, йди до мене вечеряти! Три...

Оглухла моя доленька, не чує...

Олена спускається на землю, а Ліза підіймається на ворота.

ЛІДА Доле, доле, йди до мене вечеряти! Раз.

Доле, доле, йди до мене...

Слова Ліди обриває крик півня.

ЛІДА (радіючи) Доля, доленька моя обізвалася.

Оленочко, чула: доленька моя обізвалася!..